

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2021. gada 19. martā
(OR. en)

6844/1/21
REV 1

CO EUR-PREP 12
POLGEN 36
ECOFIN 224
UEM 49
SOC 123
EMPL 86
COMPET 159
ENV 129
EDUC 77
RECH 90
ENER 66
JAI 246

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Eiropas pusgads – 2021. gada kopsavilkuma ziņojums

Pielikumā pievienots prezidentvalsts sagatavots kopsavilkuma ziņojums par Padomes pieņemtajiem secinājumiem par 2021. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju un brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kā arī par diskusijām, kas Eiropas pusgada pirmajā posmā notika dažādās neformālās ministru videokonferencēs attiecībā uz 2021. gada Eiropas pusgadu un Atveseļošanas un noturības mehānismu.

Konteksts

Komisija 2020. gada 17. septembrī sāka 2021. gada Eiropas pusgada ciklu, publicējot 2021. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju ¹, kurā izklāstītas stratēģiskas norādes Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanai. Komisija 18. novembrī pieņēma atlikušos dokumentus 2021. gada Eiropas pusgada rudens paketei – "Atbalsts ilgtspējīgai un iekļaujošai atveseļošanai lielas nenoteiktības apstākļos":

- brīdināšanas mehānisma ziņojums par 2021. gadu ², kurā identificētas 12 dalībvalstis, attiecībā uz kurām 2021. gadā tiks veikti padziļināti pārskati;
- vienotā nodarbinātības ziņojuma priekšlikums ³, kur ir izanalizēta Covid-19 pandēmijas ietekme uz nodarbinātību un sociālo situāciju Eiropā;
- ieteikuma projekts Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku (eurozonai adresētais ieteikums) ⁴, kurā eurozonas dalībvalstis tiek aicinātas veikt pasākumus, lai panāktu iekļaujošu un ilgtspējīgu izaugsmi un veicinātu konkurētspēju; tajā sniegti arī politikas norādījumi par prioritātēm, kas eurozonas dalībvalstīm būtu jāīsteno savos atveseļošanas un noturības plānos.

Paketē iekļauti arī atzinumi par eurozonas dalībvalstu budžeta plāna projektiem, paziņojums par fiskālo situāciju Rumānijā, pastiprinātas uzraudzības ziņojums par Grieķiju un pēcprogrammas uzraudzības ziņojumi par Kipru, Īriju, Portugāli un Spāniju.

Gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijā ir izklāstīta ekonomikas perspektīva, kuras pamatā ir 2020. gada vasaras ekonomikas prognoze, kas paredz, ka ES un eurozonas ekonomika 2021. gadā atgūsies pēc sarukuma 2020. gadā. Pēc tam tas tika apstiprināts jaunākajā Eiropas Komisijas ekonomikas prognozē (2021. gada ziemas prognozē no pagājušā gada februāra). Tajā ir atzīts, ka ekonomikas perspektīvas ir ļoti atkarīgas no pandēmijas attīstības un no saimnieciskās darbības ierobežojumiem tās apturēšanai un ka politikas atbalsts valstu un ES līmenī būs izšķirošs ekonomikas atveseļošanai.

¹ Dok. 10887/20.

² Dok. 13059/20.

³ Dok. 13251/20.

⁴ Dok. 13060/20.

Gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijā ir izklāstītas stratēģiskas norādes Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanai. Nacionālie atveseļošanas un noturības plāni būs galvenais atsaucē dokuments dalībvalstu uz nākotni vērstajām politikas iniciatīvām. Plānos ir jāiekļauj valsts reformu un investīciju programma, tiem jābūt saskaņotiem ar attiecīgajām konkrētām valstīm raksturīgajām problēmām un prioritātēm, kas apzinātas Eiropas pusgada kontekstā, jāatbilst ES politikas mērķiem un jākoncentrējas uz zaļo un digitālo pārkārtošanos. Četrām dimensijām, proti, vides ilgtspējai, ražīgumam, taisnīgumam un makroekonomikas stabilitātei, arī turpmāk vajadzētu būt pamatprincipiem, kas ir dalībvalstu atveseļošanas un noturības plānu pamatā.

Tāpat kā iepriekšējos gados Padome (2020. gada 6. novembrī) pieņēma secinājumus par gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju⁵. Padome piekrita, ka Covid-19 pandēmijas izraisītās pēkšņās un dziļās recesijas apstākļos ir ārkārtīgi svarīgi aizsargāt mūsu iedzīvotājus, viņu veselību un darbvietas. Tā uzsvēra, ka vienotā tirgus netraucētai darbībai ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu ātru atveseļošanu, godīgu konkurenci un novērstu pārrobežu vērtības ķēžu pārrāvumus un darba ņēmēju un preču brīvas pārvietošanās traucējumus, kā arī lai uzlabotu sociālekonomiskos apstākļus, un uzsvēra, ka atveseļošanas un noturības plāni būs jāsaista ar prioritātēm, par kurām panākta vienošanās. Tādēļ tā aicināja dalībvalstis izveidot atbilstīgus pārvaldības mehānismus atveseļošanas un noturības plānu sekmīgai un pareizai īstenošanai.

Padome stingri mudināja dalībvalstis censties īstenot saskaņotus būtisku reformu un investīciju kopumus, ar ko tiek risinātas valsts strukturālās problēmas, tostarp tās, kas atspoguļotas konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos, kuri adresēti dalībvalstīm 2019. un 2020. gada pusgada ciklos, un ar ko tiek atbalstīta ilgtermiņā ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme un noturība.

Ņemot vērā Komisijas ieceri 2021. gada Eiropas pusgada ziņojumus par valstīm aizstāt ar analītiskiem dokumentiem, kuros izvērtē atveseļošanas un noturības plānu būtību, Padome uzsvēra, cik svarīgi ir turpināt horizontālas diskusijas attiecīgajās komitejās, kas iesaistītas Eiropas pusgadā.

Ministri arī uzsvēra, cik būtiski ir Eiropas pusgada ietvaros nodrošināt daudzpusēju uzraudzību, neraugoties uz izmaiņām 2021. gada ciklā, un aicināja pēc iespējas drīz atgriezties pie pilnvērtīga Eiropas pusgada procesa, tostarp tā pārvaldības.

⁵ Dok. 12631/20.

Secinājumos par 2021. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu ⁶ (2021. gada 25. janvāris) Padome atzina, ka Covid-19 krīze pastiprina vairākas pašreizējās makroekonomiskās nelīdzsvarotības izpausmes un pandēmijas seku rezultātā var rasties jauni riski, jo īpaši saistībā ar privātā un valsts parāda palielināšanos. Tā arī norādīja, ka bezdarba līmenim piemīt tendence palielināties, lai gan atbalstoša politika ir mazinājusi aktivitātes samazināšanās ietekmi, un tiek lēsts, ka darba ražīguma samazināšanās ir izraisījusi darbaspēka vienības izmaksu pieaugumu 2020. gadā. Visbeidzot tā aicināja nodrošināt pienācīgus politikas risinājumus, lai novērstu nelīdzsvarotību un palielinātu ražīgumu un izaugsmes potenciālu, un uzsvēra, ka ir ātri jāīsteno Atveseļošanas un noturības mehānisms, tostarp atveseļošanas un noturības plāni.

Padome 2020. gada 23. novembrī pieņēma secinājumus par gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijas nodarbinātības un sociālajiem aspektiem ⁷. Ministri atzinīgi vērtēja Savienības ekonomisko reakciju, tostarp atveseļošanas instrumenta *Next Generation EU* izmantošanu, Eiropas pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*) un Investīciju iniciatīvā reaģēšanai uz koronavīrusu (*CRII* un *CRII+*) paredzēto kohēzijas politikas līdzekļu lielāku izmantošanas elastību.

Padome akcentēja to, ka Eiropas pusgads joprojām ir efektīvs koordinācijas instruments, ar ko nodrošināt dalībvalstu reformu programmu saskaņotību. Ministri ņēma vērā, ka Eiropas sociālo tiesību pīlāram arī turpmāk būtu jāieezīmē virziens augšupējai konverģencei ceļā uz labākiem darba un dzīves apstākļiem Eiropā, Savienības līmenī vadot nodarbinātības un sociālās politikas koordināciju. Eiropas sociālo tiesību pīlāra principi būtu jāīsteno, pienācīgi ņemot vērā attiecīgās kompetences jomas, un dalībvalstīm būtu jāizmanto apjomīgais ES finansējums, kas pieejams attiecīgajām reformām un investīcijām, tādējādi mazinot krīzes sociālekonomisko ietekmi, paātrinot atveseļošanas un uzlabojot noturību.

⁶ Dok. 5605/21.

⁷ Dok. 13246/20.

Ņemot vērā pašreizējās krīzes būtisko nodarbinātības un sociālo dimensiju, Padome stingri mudināja dalībvalstis savos atveseļošanas un noturības plānos iekļaut svarīgas reformas un investīcijas darba tirgū, sociālajā politikā, veselības aprūpē un izglītības un apmācības jomās, uzsverot, ka ar šādām reformām un ieguldījumiem būtu jāatbalsta atveseļošana, jāveicina ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme un darbvietu radīšana, kā arī jārisina attiecīgās problēmas, kas apzinātas konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos par 2019. un 2020. gadu.

Attiecībā uz Komisiju Padome to stingri mudināja ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm pārskatīt vai izstrādāt jaunus nodarbinātības un sociālās politikas mērķus, lai virzītu Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošanu Savienības un dalībvalstu līmenī.

Pēc prezidentvalsts ierosmes par ekonomikas un finanšu lietām, nodarbinātību un sociālajām lietām, iekšējo tirgu un rūpniecību, vidi un pētniecību atbildīgie ministri rīkoja tematiskas diskusijas par tematiem, kas saistīti ar Eiropas pusgadu atveseļošanas un noturības plānu kontekstā.

Ekonomikas un finanšu ministru neformālajā videokonferencē 2021. gada 19. janvārī tika apspriestas Atveseļošanas un noturības mehānisma galvenās iezīmes un turpmākie pasākumi. Ministri dalījās pieredzē par atveseļošanas un noturības plānu sagatavošanu. Lielākā daļa intervences pasākumu bija vērsti uz multiplikatora efektu ekonomikā, nepieciešamību veikt darbības agrāk, nepieciešamību nodrošināt atbildību par procesu, tostarp, izmantojot spēcīgu dialogu ar sociālajiem partneriem, un, protams, uz plānu galvenajiem mērķiem – zaļo pārkārtošanos, digitālo pārkārtošanos, sociālo un teritoriālo kohēziju, dzimumu līdztiesību, izglītību, veselības sistēmu stiprināšanu, sociālo iekļaušanu, modernu un digitālu publiskā sektora pārvaldi. Prezidentvalsts nolēma ministru sanāsmēs viedokļu apmaiņu par Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanu rīkot regulāri.

Ekonomikas un finanšu ministru neformālajā videokonferencē 2021. gada 16. februārī prezidentvalsts sniedza pārskatu par pašreizējo stāvokli attiecībā uz Atveseļošanas un noturības mehānismu un trīs dalībvalstis iepazīstināja ar saviem atveseļošanas un noturības plānu projektiem un to sagatavošanas procesu. Ekonomikas un finanšu ministru neformālajā videokonferencē 2021. gada 16. martā prezidentvalsts norādīja, ka daudzas dalībvalstis savu plānu sagatavošanā jau ir tālu pāvirzījušās uz priekšu, un atgādināja, ka Atveseļošanas un noturības mehānisma ātra īstenošana veicinās atveseļošanu visā Eiropā. Komisija pauda gandarījumu par daudzu dalībvalstu gūto progresu atveseļošanas un noturības plānu sakarā kopš iepriekšējās sanāksmes, vienlaikus uzsverot atlikušos risināmos jautājumus. Kaut arī būtu jāiesniedz tikai pilnībā sagatavoti plāni, Komisija norādīja, ka tā novērtēs, ja plāni tiks iesniegti agrāk, lai tos varētu ņemt vērā Komisijas pavasara prognozē un nodrošinātu iespēju izmaksāt priekšfinansējumu otrā pusgada sākumā. Trīs dalībvalstis iepazīstināja ar savu atveseļošanas un noturības plānu saturu un sagatavošanas stāvokli.

Par iekšējo tirgu un rūpniecību atbildīgie ministri videokonferencē 2021. gada 25. februārī rīkoja politikas debates par tematu "Eiropas pusgads – nacionālie atveseļošanas un noturības plāni kā instruments rūpniecības politikas mērķu sasniegšanai: vienotā tirgus stiprināšana, divējādā pārkārtošanās un stratēģiskā autonomija atvērtā ES".

Kopumā ministri galveno uzmanību pievērta zaļās un digitālās pārkārtošanās nozīmei un nepieciešamībai padarīt ES ekonomiku noturīgāku, vairāki ministri norādīja uz pārrobežu projektu nozīmi, kā arī uz svarīgu projektu visas Eiropas interesēs (*IPCEI*) nozīmi dalībvalstu koordinācijas uzlabošanā.

Labi funkcionējošs vienotais tirgus un godīga konkurence ir priekšnosacījumi tam, lai Eiropa no Covid-19 krīzes izkļūtu spēcīgāka un noturīgāka. Ministri akcentēja, cik svarīgi ir nodrošināt preču un pakalpojumu brīvu apriti vienotajā tirgū.

Atveseļošanas un noturības mehānisms tika uzskatīts par vēl nepieredzētu iespēju ne tikai nodrošināt atveseļošanu un noturību, bet arī veicināt inovāciju un reaģēt uz ekonomikas, vides un sabiedriskas nozīmes izaicinājumiem. Tomēr publiskais finansējums nebūs pietiekams, un būtu jāmobilizē privātās investīcijas, kas savukārt izceļ to, ka būtu jāpievērš uzmanība MVU.

Ministri ierosināja izskatīt vājās vietas un ES atkarību no trešām valstīm attiecībā uz stratēģiskām precēm, pakalpojumiem, tehnoloģijām un infrastruktūru un apzināt iespējas stiprināt stratēģiskās globālās vērtības ķēdes un dažādot ārējos piegādes avotus, uzsverot, ka ir jāsamazina kritiskā atkarība un jāstiprina ES stratēģiskā autonomija. No otras puses, daudzi ministri uzsvēra, ka ES ekonomikas pamatā ir atvērtu tirgu princips un tā balstās uz daudzpusējiem noteikumiem un stabilu brīvās tirdzniecības nolīgumu tīklu.

2021. gada 26. februārī par pētniecību atbildīgie ministri videokonferencē rīkoja politikas debates par atveseļošanas un noturības plāniem saistībā ar Eiropas Pētniecības telpu, galveno uzmanību pievēršot investīcijām un reformām.

Ministri bija vienprātis, ka pētniecībai un inovācijai ir jābūt pamatā ekonomikas atveseļošanai pēc krīzes, ne tikai lai stimulētu saimniecisko darbību, bet arī lai paātrinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos un stiprinātu visas sistēmas noturību. Strukturālās reformas un pārdomātas investīcijas atveseļošanas un noturības plānu un Eiropas Pētniecības telpas kontekstā var ievērojami stiprināt ES valstu un reģionu ekonomisko un sociālo kohēziju. Turklāt tās palīdzēs risināt problēmas, kas apzinātas konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos.

Valstu valdībām ir jāizmanto šī iespēja mobilizēt Atveseļošanas un noturības mehānismu nolūkā veicināt investīcijas Eiropas Pētniecības telpas vislabvēlīgākajos aktīvos, piemēram, pamatnosacījumu uzlabošanā pētniekiem, atvērtās zinātnes politikā, Eiropas mēroga pētniecības infrastruktūrās, kā arī nolūkā maksimāli palielināt sinerģijas starp Savienības programmām un starp Savienības un valstu programmām.

Atveseļošanas un noturības plānos var iekļaut plašu pētniecības un inovācijas investīciju un reformu klāstu, kas var būt noderīgi, lai virzītos uz pētniecības un izstrādes mērķiem un tiektos sasniegt visus Eiropas Pētniecības telpas stratēģiskos mērķus, par kuriem vienojusies Padome. Šīm investīcijām un reformām būtu jāpalīdz valstu pētniecības un inovācijas sistēmas padarīt noturīgākas un labāk sagatavotas pašreizējās krīzes radīto izaicinājumu pārvarēšanai.

Nodarbinātības un sociālās politikas ministru neformālajā videokonferencē 2021. gada 15. martā, pamatojoties uz prezidentvalsts orientējošo piezīmi, notika viedokļu apmaiņa par nodarbinātības un sociālo politiku Eiropas pusgadā saistībā ar atveseļošanas un noturības plāniem. Ministri izteicās par šādiem jautājumiem:

1) Kā nodarbinātības un prasmju politikas reformas un investīcijas, kas ir daļa no nacionālajiem atveseļošanas un noturības plāniem, var veicināt kvalitatīvu darbvietu radīšanu un pārkārtošanos, jo īpaši uz zaļo un digitālo ekonomiku (saskaņā ar Komisijas Ieteikumu par efektīvu un aktīvu atbalstu nodarbinātībai un Padomes Ieteikumu par pastiprinātu Garantiju jauniešiem), ar mērķi pāriet no ārkārtas pasākumiem uz strukturālām pārmaiņām?

2) Kā var nodrošināt, ka ar nacionālajos plānos ietvertajām sociālās politikas reformām un investīcijām tiks atbalstīta taisnīga, iekļaujoša un ilgtspējīga atveseļošana, kas nevienu neatstāj novārtā?

Daudzi ministri atzina, ka nacionālo atveseļošanas un noturības plānu pamatā vajadzētu būt sociālajiem un ar nodarbinātību saistītajiem aspektiem, un sniedza politikas reformu piemērus.

Ministri bija vienisprātis, ka dalībvalstis sāk pāreju no ārkārtas un pagaidu pasākumiem uz strukturālām darba tirgus un sociālo sistēmu reformām. Nacionālo atveseļošanas un noturības plānu pamatā jābūt nodarbinātības un sociālajai politikai, lai nodrošinātu iekļaujošu, taisnīgu un ilgtspējīgu atveseļošanu, kas nevienu neatstāj novārtā. Daudzi ministri uzsvēra, ka ir jānodrošina attiecīgās prasmes darba ņēmējiem un bezdarbniekiem, lai, ņemot vērā divējādo pārkārtošanos, viņi varētu stāties pretī jaunajiem darba tirgus izaicinājumiem. Jo īpaši jauniešiem, sievietēm un nelabvēlīgā situācijā esošām grupām ir vajadzīga piekļuve mērķorientētai apmācībai, lai uzlabotu viņu prasmes un ļautu viņiem pielāgoties darba tirgus attīstībai vai atbalstītu viņu pāreju uz citām zaļākām nozarēm.

Turklāt vairāki ministri atgādināja, ka valstu sociālā nodrošinājuma sistēmas ir jāpadara noturīgākas: iekļaujošas un ilgtspējīgas sociālās aizsardzības sistēmas ir būtiskas, lai nodrošinātu pienācīgus ienākumus un pakalpojumu sniegšanu, jo īpaši tiem, kam tie visvairāk vajadzīgi. Šajā sakarā dalībvalstis cenšas visiem garantēt pienācīgu piekļuvi kvalitatīviem un cenas ziņā pieejamiem pakalpojumiem, tostarp izglītībai, veselības aprūpei, ilgtermiņa aprūpei un mājokļiem.

Ministri atzina, ka Eiropas pusgads joprojām ir galvenais koordinācijas instruments nodarbinātības un sociālās politikas īstenošanai un uzraudzībai. Šā iemesla dēļ viņi uzstāja, ka turpmākajā Eiropas pusgada procesā ir jāsaglabā *EPSCO* padomes un tās darba sagatavošanas struktūru būtiskā loma, neapdraudot Eiropas pusgada cikla sociālo dimensiju. Konkrētāk, daudzi ministri arī norādīja, ka ļoti drīz ir jāatgriežas pie pilnvērtīga pusgada cikla.

Vēl viena viedokļu apmaiņa par Eiropas pusgadu notika vides ministru neformālajā videokonferencē 2021. gada 18. martā, kurā galvenā uzmanība tika pievērsta atveseļošanas un noturības plānu ieguldījumam zaļās pārkārtošanās procesā un Eiropas pusgada nākotnei, raugoties no vides perspektīvas.

Ministri vērsa uzmanību uz 2021. gada Eiropas pusgada īstenošanas izņēmuma raksturu, kura mērķis ir nodrošināt koordināciju ar Atveseļošanas un noturības mehānismu, un atkārtoti norādīja uz unikālo iespēju, ko sniedz Eiropas pusgads attiecībā uz vides jautājumu integrāciju plašākā ekonomikas un investīciju politikā. Šajā sakarā ministri atzinīgi novērtēja 2021. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju, jo tā pilnībā balstās uz pagājušā gada izaugsmes stratēģiju, kuras pamatā ir Eiropas zaļais kurss un konkurētspējīgas ilgtspējas koncepcija.

Liels atbalsts tika pausts atveseļošanas un noturības plānos paredzētajam 37 % klimata mērķrādītājam, lai sasniegtu klimata un bioloģiskās daudzveidības mērķus, kā arī principam "nenodari būtisku kaitējumu". Tomēr dažas delegācijas izteica bažas par šī principa īstenošanu un uzdeva jautājumus par to, kā Komisija izvērtēs tā un projektu ieguldījumu 37 % klimata mērķrādītāja sasniegšanā.

Ņemot vērā turpmākās smagās izvēles un sarežģītos jautājumus, ministri vienojās, ka Eiropas pusgads joprojām ir vispiemērotākais mehānisms ekonomikas un sociālās politikas koordinēšanai, galveno strukturālās politikas problēmu noteikšanai un reformu īstenošanas uzraudzībai. Vienlaikus ministri vienojās sekot līdzi progresam attiecībā uz attiecīgo ilgtspējīgas attīstības mērķu un zaļā kursa vispārējo mērķrādītāju sasniegšanu.

Šajā sakarā ministri atzina, ka, kaut arī īstermiņa atveseļošana ir uzskatāma par prioritāti, nevajadzētu pieļaut iespēju apdraudēt ilgtermiņa saistības ceļā uz ilgtspējīgāku ekonomiku. Ministri ir norādījuši – ES ir jānodrošina, ka "tam, ko mēs pieprasām no dabas, nevajadzētu pārsniegt dabas iespējas to nodrošināt". Ir svarīgi, lai turpmāko Eiropas pusgadu īstenošanā tiktu saglabātas šādas apņemšanās un mērķi vides un klimata jomā.

Atzīstot Eiropas pusgada parlamentāro dimensiju, prezidentvalsts piedalījās Eiropas Parlamenta kopīgajās debatēs par Eiropas pusgadu (2021. gada 10. martā) un kopā ar Eiropas Parlamentu rīkoja Eiropas pusgada konferenci un Parlamentu konferenci par stabilitāti, ekonomikas koordināciju un pārvaldību Eiropas Savienībā, kas notika Eiropas parlamentārajā nedēļā (2021. gada 22. februārī).